

**Затверджено
на засіданні приймальної комісії
Львівського національного
університету
імені Івана Франка**

_____ 2014 р.
Протокол № _____

юридичний факультет

ПРОГРАМА
фахового вступного випробовування
для здобуття освітньо-кваліфікаційних рівнів спеціаліст, магістр

з навчальної дисципліни
«Адміністративне право України»

Затверджено
на засіданні Вченої ради юридичного факультету
(протокол № 11 від «28» січня 2014 р.)
Голова Вченої ради _____ проф. А.М. Бойко

Львів - 2014

Тема 1. Публічне управління та адміністративне право.

1. Поняття та основні риси публічного управління. Адміністративна влада як інструмент реалізації вольових рішень суб'єктів владарювання.
2. Поняття публічного інтересу.
3. Основні етапи розвитку адміністративного права в Україні.
4. Українська наука адміністративного права.
5. Визначення поняття та характеристика адміністративного права.
6. Фундаментальні категорії адміністративного права: «публічна адміністрація», «адміністративний орган», «державне управління», «публічне управління», «орган виконавчої влади».

Тема 2. Адміністративне право провідна галузь публічного права

1. Сучасне визначення предмета адміністративного права. Проблема співвідношення управлінських і публічно-сервісних відносин у сфері адміністративного права.
2. Система адміністративного права. Проблема кодифікації.
3. Метод адміністративного права. Імперативний метод в адміністративно-правовому регулюванні. Прояви диспозитивного методу. Сучасна трансформація методу адміністративного права.
4. Співвідношення адміністративного права з іншими галузями права.
5. Норми адміністративного права – характерні риси та визначення. Дія адміністративно-правових норм. Форми реалізації норм адміністративного права.

Тема 3 Принципи адміністративного права

1. Система принципів адміністративного права.
2. Загальні та спеціальні принципи адміністративного права.
3. Європейські принципи адміністративного права та їх нормативні джерела.
4. Значення європейських принципів адміністративного права для забезпечення демократичних стандартів діяльності органів публічної адміністрації.

Тема 4. Джерела адміністративного права

1. Поняття джерел адміністративного права та їх класифікація.
2. Джерела адміністративного права, що створюються вищими органами влади:
 - а) Конституція України;
 - б) Закони України. Роль Законів України в процесі адміністрування;
 - в) Міжнародні договори;
 - г) Укази та Розпорядження Президента України;
 - д) Постанови та Розпорядження Кабінету Міністрів України;
3. Нормативні акти центральних органів виконавчої влади.
4. Нормативні акти місцевих органів публічної адміністрації (локальні джерела).
5. Особливі джерела адміністративного права: внутрішні акти (акти внутрішнього адміністрування), акти планування, технічні норми, значення судових рішень для публічної адміністрації.

II Структура публічної адміністрації

Тема 5. Основи територіальної організації публічної адміністрації

1. Адміністративно-територіальний устрій України та його вплив на організацію публічної адміністрації.
2. Засади організації публічної адміністрації: концентрація, деконцентрація, централізація, децентралізація, автономія.

3. Концепції вдосконалення адміністративно-територіального устрою України.

Тема 6. Органи публічної адміністрації – загальна характеристика

1. Поняття та елементи системи органів публічної адміністрації.
2. Суб'єкти, які виконують завдання публічної адміністрації (делеговані повноваження).
3. Сфера діяльності та компетенція органів публічної адміністрації. Адміністративний розсуд – як спосіб реалізації дискреційних повноважень.
4. Система органів публічної адміністрації.
5. Основні засади структурної побудови публічної адміністрації: субординація, координація, реординація, співпраця.
6. Види взаємозв'язків у системі органів публічної адміністрації: підвідомчість, підпорядкованість (підлеглисть), підконтрольність, відповідальність.

Тема 7. Органи виконавчої влади/

1. Поняття та види органів виконавчої влади.
2. Повноваження Президента України у сфері виконавчої влади.
3. Кабінет Міністрів України.
4. Центральні органи виконавчої влади: міністерства, державні комітети, центральні органи виконавчої влади із спеціальним статусом.
5. Територіальні органи виконавчої влади: обласні та районні державні адміністрації, територіальні органи центральних органів виконавчої влади.
6. Перспективи удосконалення виконавчої влади в Україні.

Тема 8. Органи місцевого самоврядування.

1. Система місцевого самоврядування та органів місцевого самоврядування.
2. Виконавчі органи місцевого самоврядування.
3. Делегування владних повноважень.
4. Перспективи удосконалення місцевого самоврядування в Україні.

Тема 9. Публічна служба.

1. Поняття та види публічної служби.
2. Посади в органах публічної адміністрації.
3. Управління публічною службою.
4. Порядок вступу на публічну службу.
5. Поняття та правовий статус публічного службовця; посадові та службові особи.
6. Проходження публічної служби (службова кар'єра).
7. Особливості дисциплінарної та адміністративної відповідальності публічних службовців.
8. Припинення публічної служби.

Блок III *Форми та процедури діяльності публічної адміністрації*

Тема 10 *Форми діяльності публічної адміністрації: загальна характеристика*

1. Поняття та класифікація форм діяльності публічної адміністрації.
2. Індивідуальні адміністративні акти: поняття та види.
3. Вимоги до змісту та форми індивідуальних адміністративних актів.
4. Наслідки невиконання вимог до змісту та форми індивідуальних адміністративних актів.
5. Набрання чинності та доведення до відома індивідуальних адміністративних актів.
6. Зупинення та припинення дії індивідуальних адміністративних актів.
7. Адміністративні договори: поняття та характерні риси.

Тема 11 Види процедур діяльності публічної адміністрації

1. Адміністративні процедури: поняття та зміст.
2. Види адміністративних процедур.
3. Процедури з надання адміністративних послуг:
 - а) реєстраційні процедури;
 - б) ліцензійні процедури;
 - в) дозвільні процедури;
 - г) інші процедури з надання адміністративних послуг.
4. Процедури з реалізації контрольних-наглядових повноважень публічної адміністрації.

Тема 12 Процедури прийняття нормативних актів

1. Правові основи прийняття органами публічної адміністрації нормативних актів: загальний огляд.
2. Органи публічної адміністрації, уповноважені приймати нормативно-правові акти.
3. Стадії прийняття нормативно-правових актів органами публічної адміністрації:
 - а) розробка проекту нормативного акта;
 - б) погодження проекту нормативного акта;
 - в) громадське обговорення;
 - г) візування проекту нормативного акта;
 - д) розгляд і прийняття нормативного акта;
 - е) державна реєстрація нормативного акта;
 - є) оприлюднення нормативного акта.

Тема 13 Процедури прийняття індивідуальних адміністративних актів.

Заняття 1

1. Правове регулювання процедури прийняття індивідуальних адміністративних актів: загальний огляд.
2. Принципи адміністративної процедури.
3. Суб'єкти адміністративного провадження:
 - а) учасники адміністративного провадження;
 - б) особи, які сприяють розгляду адміністративної справи;
4. Документування та доказування в адміністративному провадженні.
5. Адміністративні витрати.
6. Строки в адміністративному провадженні.

Заняття 2

1. Стадії адміністративного провадження: загальний огляд.
2. Ініціювання адміністративного провадження.
3. Відкриття та підготовка адміністративної справи до вирішення.
4. Підстави зупинення та закриття адміністративного провадження.
5. Розгляд адміністративної справи.
6. Прийняття рішення в адміністративній справі.

Тема 14 Процедури адміністративного оскарження

1. Адміністративне оскарження та його місце серед способів захисту прав особи у відносинах з публічною адміністрацією.
2. Право на адміністративне оскарження.
3. Суб'єкти розгляду скарги.

4. Подання скарги та його наслідки.
5. Розгляд скарги.
6. Рішення, що можуть бути прийняті в результаті розгляду скарги.

Блок IV. Спеціальні адміністративно-правові режими

Тема 15 Спеціальні адміністративно-правові режими та їх види.

1. Поняття та зміст спеціального адміністративно-правового режиму.
2. Види спеціальних адміністративно-правових режимів: основні підстави для класифікації.
3. Надзвичайні адміністративно-правові режими: мета, порядок запровадження, види. Обмеження конституційних прав і свобод в умовах надзвичайних адміністративно-правових режимів. Особливості правового режиму надзвичайного стану. Особливості правового режиму воєнного стану.
4. Режим державної таємниці як один із видів режимів інформації з обмеженим доступом. Процедура надання допуску до державної таємниці.

Блок V Контроль за діяльністю публічної адміністрації

Тема 16 Сутність та види контролю за діяльністю публічної адміністрації

Заняття 1

1. Сутність контролю за діяльністю публічної адміністрації.
2. Класифікація контролю за діяльністю публічною адміністрації.
3. Форми парламентського контролю за діяльністю публічною адміністрації.
4. Контроль Президента України за діяльністю публічною адміністрації.

Заняття 2

1. Внутрішній адміністративний контроль та його види.
2. Зовнішній та внутрішній контроль в межах системи органів виконавчої влади.
3. Контроль з боку органів місцевого самоврядування.
4. Форми контролю громадськості за діяльністю публічною адміністрації.

Тема 17 Судовий контроль (адміністративне судочинство)

Заняття 1

1. Місце та роль органів судової влади у здійсненні контролю за діяльністю публічною адміністрації.
2. Організація адміністративного судочинства в Україні.
3. Завдання адміністративного судочинства.
4. Компетенція адміністративних судів.
5. Принципи адміністративного судочинства.

Заняття 2

1. Підсудність справ адміністративним судам.
2. Учасники адміністративного процесу та їх права.
3. Адміністративний позов та вимоги, що можуть у ньому ставитись.
4. Забезпечення адміністративного позову.
5. Особливості доказування в адміністративному процесі.

Заняття 3

1. Розгляд адміністративних справ в судах 1-ї інстанції.
2. Розгляд адміністративних справ в апеляційній інстанції.

3. Розгляд адміністративних справ в касаційній інстанції.
4. Судові рішення в адміністративних справах.
5. Перегляд судових рішень за винятковими та нововиявленими обставинами

Блок VI. Адміністративна відповідальність

Тема 18. Концепції адміністративної відповідальності

1. Інститут адміністративної відповідальності в Україні: сучасний стан і шляхи реформування.
2. Адміністративна відповідальність фізичних і юридичних осіб. Особливості адміністративної відповідальності суб'єкта владних повноважень за прийняття незаконного рішення, чинення незаконної дії або бездіяльності.
3. Джерела законодавства, що встановлюють адміністративну відповідальність.
4. Новий кодифікований акт про адміністративну відповідальність як основа адміністративного деліктного законодавства.

Тема 19. Загальні засади адміністративної відповідальності

1. Поняття та принципи адміністративної відповідальності як різновиду юридичної відповідальності.
2. Обставини, які виключають адміністративну відповідальність.
3. Адміністративний правопорушення як підстава адміністративної відповідальності. Ознаки адміністративного правопорушення. Відмежування адміністративних правопорушень від кримінальних проступків.
4. Склад адміністративного правопорушення. Поняття юридичного складу. Елементи складу правопорушення: об'єкт, суб'єкт, об'єктивна сторона, суб'єктивна сторона. Поняття і види об'єктів адміністративного правопорушення. Об'єктивна сторона адміністративного правопорушення: обов'язкові та факультативні ознаки. Суб'єкт адміністративного правопорушення, види суб'єктів. Суб'єктивна сторона.: форми вини суб'єкта адміністративного правопорушення. Форми вини суб'єкта адміністративного проступку
5. Адміністративні стягнення: поняття і види. Система адміністративних стягнень за чинним національним законодавством.
6. Порядок накладення адміністративних стягнень. Вплив пом'якшуючих і обтяжуючих обставини на застосування адміністративного стягнення.
7. Європейські стандарти застосування адміністративних стягнень.

Тема 20. Провадження в справах про адміністративні правопорушення

1. Поняття, завдання і принципи провадження в справах про адміністративні правопорушення. Обставини, які виключають провадження у справах про адміністративні правопорушення.
2. Засоби забезпечення провадження в справах про адміністративні правопорушення.
3. Учасники провадження у справах про адміністративні правопорушення: поняття, види, правовий статус.
4. Суб'єкти, уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення.
5. Докази і доказування в провадженні в справах про адміністративні правопорушення.
6. Стадії провадження у справах про адміністративні правопорушення: порушення справи про адміністративне правопорушення; розгляд справи та прийняття рішення; оскарження і опротестування постанови по справі про адміністративне правопорушення; виконання рішення, застосування адміністративного стягнення.
7. Оскарження та опротестування постанови у справі про адміністративні правопорушення як факультативна стадія провадження.
8. Особливості виконання постанов у справах про адміністративні правопорушення. Добровільне і примусове виконання постанов.

Тема 21. Особливості адміністративної відповідальності юридичних осіб

1. Загальна характеристика і особливості адміністративної відповідальності юридичних осіб за національним законодавством.
2. Поняття вини юридичних осіб.
3. Порядок застосування адміністративних стягнень до юридичних осіб. Співвідношення процедури перевірки і застосування адміністративних стягнень до юридичних осіб.
4. Застосування відповідальності до юридичних осіб за вчинення корупційних правопорушень.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Адміністративна юстиція України: проблеми теорії і практики. Настільна книга судді / За загальною редакцією О.М. Пасенюка. – К.: Істина, 2007.
2. Адміністративне право України. Академічний курс: Підруч.: У двох томах: Том 1. Загальна частина / Ред.колегія: В.Б. Авер'янов (голова) та ін. – К.: ТОВ «Видавництво «Юридична думка». – 2007., Том 2. Особлива частина. К.: ТОВ «Видавництво «Юридична думка». – 2007.
3. Адміністративне право України: Підручник для юрид. вузів і фак. (за ред. проф. Битяка Ю.П.). – К., 2005.
4. Административное право зарубежных стран: Учебник /Под ред. А.Н. Козырина и М.А. Шматовой. – М.: Спартак, 2003.
5. Адміністративне процесуальне (судове) право України: Підручник / За заг. ред. С.В. Ківалова. – Одеса: Юридична література, 2007.
6. Бандурка О.М, Тищенко М.М. Адміністративний процес: Підручник для вищих навчальних закладів. – К., 2001 (2002 р.).
7. Державне управління в Україні: Навчальний посібник / За заг.ред.докт.юрид.наук, проф. В.Б.Аверянова/. – К., 1999.
8. Колпаков В.К., Кузьменко О.В. Адміністративне право України. Підручник. –К., 2003 р.
9. Мартянов І.В., Ткач Г.Й. Адміністративне право України (схеми): Навчальний посібник для студ.юр.фак-тів. – Л., 2000.
- 10.Перепелюк В.Г. Адміністративний процес. Загальна частина: Навчальний посібник. – Чернівці: Рута, 2003.
- 11.Права громадян у сфері виконавчої влади: адміністративно-правове забезпечення реалізації та захисту (За заг. ред. В.Б. Авер'янова). – К.: Наукова думка, 2007.
- 12.Принцип верховенства права: проблеми теорії та практики: у двох книгах / За заг. ред. Ю.С. Шемшученка / Книга друга: Принцип верховенства права у діяльності держави та в адміністративному праві. – К.: Конус-Ю, 2008.
- 13.Публічна служба. Зарубіжний досвід та пропозиції для України / За заг. ред. Тимощука В.П., Школика А.М. – К.: Конус-Ю, 2007.
- 14.Старилов Ю.Н. Курс общего административного права. В 3 т. – М.: Изд-во НОРМА, 2002.
- 15.Старилов Ю.Н. Служебное право: Учебное пособие. - М.: БЕК, 1996.
- 16.Тихомиров Ю.А. Курс административного права и процесса. – М.,1998.
- 17.Школик А.М. Порівняльне адміністративне право: Навч. посібник для юридичних факультетів та факультетів міжнародних відносин. – Львів: ЗУКЦ, 2007.

Допоміжна

1. Виконавча влада і адміністративне право: Кол. монографія /за заг.ред. проф. В.Б. Авер'янова. – К.: Видавничий Дім “Ін-Юре”, 2002.

2. Галлиган Д., Полянский В.В., Стариков Ю.Н. Административное право: история развития и основные современные концепции. – М.: Юристъ, 2002.
3. Державне управління: проблеми адміністративно-правової теорії та практики: Кол. монографія / за заг.ред. В.Б. Авер'янова. – К.: Факт, 2003.
4. Дерещ В.А. Органи виконавчої влади України та управлінські відносини. Монографія. – К.: ТОВ «Видавництво «Юридична думка»», 2007.
5. Зіллер Ж. Політико-адміністративні системи країн ЄС. –К.: Основи, 1996.
6. Цветков В.В. Демократія і державне управління: теорія, методологія, практика: Монографія. – К.: ТОВ «Видавництво «Юридична думка»», 2007.

Законодавство

1. Конституція України: Закон України від 28. 06. 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996 – № 30. – ст.141 (зі змінами)
2. Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 року (зі змінами). Розділи з I по III включно.
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 року (зі змінами). Розділи – I, II (Загальна частина), III та IV.
4. Закон України “Про міліцію” від 21 грудня 1990р. //Відомості Верховної Ради України. – 1991. - №4. – Ст.2.(зі змінами).
5. Закон України “Про прокуратуру” від 5 листопада 1991 року (ВВР України. - 1991 .№33 . –ст.793 (зі змінами).
6. Закон України “Про Службу безпеки України” від 25 березня 1992 р. //В.В.Р.України. – 1992. - №27. –Ст.382 (зі змінами).
7. Закон України “Про державну службу” від 16 грудня 1993 року //Відомості Верховної Ради. – 1993. - №52. – Ст.490. (зі змінами).
8. Закон України “Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства” //Відомості Верховної Ради Укаїни. – 1994. - №23.Ст.162. (зі змінами).
9. Закон України “Про освіту” від 23 березня 1996 р.// Голос України. – 25 квітня 1996р. (зі змінами)
10. Закон України “Про звернення громадян” від 12 жовтня 1996р. //Урядовий кур’єр. – 17 жовтня 1996р. (зі змінами).
11. Закон України «Про Збройні Сили України» від 6 грудня 1991 року. (зі змінами).
12. Закон України “Про місцеве самоврядування в Україні” від 21 травня 1997 року // Відомості Верховної Ради України. - 1997. - №24. - Ст.170. (зі змінами).
13. Закон України “Про місцеві державні адміністрації” від 9 квітня 1999р. //Урядовий кур’єр. – 15 травня 1999р. - №89. (зі змінами).
14. Закон України “Про правовий режим надзвичайного стану” від 16 березня 2000р. //Урядовий кур’єр. – 14 червня 2000р. (зі змінами).
15. Закон України “Про правовий режим воєнного стану” від 6 квітня 2000р. //Урядовий кур’єр. – 14 червня 2000р. (зі змінами).
16. Закон України “Про службу в органах місцевого самоврядування” від 7 червня 2001 р. // Урядовий кур’єр. – 4 липня 2001 р.
17. Закон України “Про біженців” від 21 червня 2001р. //Урядовий кур’єр. - 12 вересня 2001р.
18. Закон України «Про судоустрій і статус суддів» від 7 липня 2010 р. // Офіційний вісник України від 30.07.2010 - 2010 р. – Ст. 1900; Голос України від 03.08.2010 - № 142; Урядовий кур'єр від 12.08.2010 - № 148.
19. Закон України «Про судовий збір» від 08.07.2011 року // Голос України від 03.08.2011р., №142
20. Закон України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні» від 11.12.2003р. // Урядовий кур’єр. – 15 січня 2004 р.
21. Закон України «Про Кабінет Міністрів України» від 07.10.2010 року // Голос України від 13.10.2010 - № 191.

22. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» від 24 лютого 1994 р. (зі змінами).
23. Закон України «Про засади запобігання та протидії корупції» від 07.04.2011 р. // *Голос України* від 07.04.2011р., № 3206-VI
24. Закон України «Про державну таємницю» від 21 вересня 1999 р.
25. Закон України «Про державний кордон України» від 4 листопада 1991 р. (зі змінами).
26. Закон України «Про оборону України» від 6 грудня 1991 р. (зі змінами).
27. Закон України «Про Дисциплінарний статут митної служби України» від 6 вересня 2005 р.
28. Закон України «Про Дисциплінарний статут органів внутрішніх справ України» від 22 лютого 2006 р.
29. Закон України «Про безоплатну правову допомогу» від 02.06.2011 р. // *Голос України* від 08.07.2011 р., №122
30. Закон України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» від 11 вересня 2003 р. // *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 2004, N 9, ст. 79
31. Закон України «Про прискорений перегляд регуляторних актів, прийнятих органами та посадовими особами місцевого самоврядування» від 14.12.2010 року // *Урядовий кур'єр* від 19.01.2011 - № 9
32. Закон України «Про Представництво Президента України в Автономній Республіці Крим» від 2 березня 2000 р.//*Урядовий кур'єр* – 2000 - 26 квітня.
33. Указ Президента України “Про порядок офіційного оприлюднення нормативно-правових актів та набрання ними чинності” від 10 червня 1997р. //*Голос України*. – 26 червня 1997р. (зі змінами).
34. Указ Президента України «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади» // *Урядовий кур'єр* від 14.12.2010 р., № 234
35. Положення про державну реєстрацію нормативних актів міністерств та інших органів державної виконавчої влади, затв. Постановою Кабміну України від 28 грудня 1992р. //*Урядовий кур'єр*. – 18 лютого 1992р. (зі змінами).
36. Порядок проведення конкурсу на заміщення вакантних посад державних службовців, затв. Постановою Кабінету Міністрів від 15 лютого 2002 р. №169 // *Урядовий кур'єр*. – 2002. – 3 квітня . – №63.
37. Положення про порядок проведення атестації державних службовців, затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2000 р. // *Бюлетень законодавства і юридичної практики України: “Державна служба в Україні”*. – 2002. – №1 – 352 с.
38. Загальні правила поведінки державного службовця, затв. Головним Управлінням державної служби України від 23 жовтня 2000 р. //*Урядовий кур'єр*. – 29 листопада 2000р. - №222.
39. Методичні рекомендації для центральних органів виконавчої влади щодо застосування в законотворчій діяльності Конвенції про захист прав і основних свобод людини, схвалені постановою колегії Міністерства юстиції України від 21 листопада 2000 р. № 40 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page=1&nreg=v0040323-00>

Інформаційні ресурси

1. <http://www.kmu.gov.ua>
2. <http://www.pravo.org.ua>
3. <http://www.president.gov.ua>
4. <http://www.zakon.rada.gov.ua>
5. <http://www.minregionbud.gov.ua>
6. <http://www.minjust.gov.ua>
7. <http://www.reyestr.court.gov.ua>